

взаємозв'язки, що виникають у процесі взаємодії суб'єктів з об'єктами і суб'єктів між собою, ґрунтується на рефлексії, як засоби забезпечення ефективності, максимальної цілеспрямованості, продуктивності та якості НМР.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Таким чином НМР у ЗВО – це унікальна система, яка має свої особливості формування, як інтегративне багатокomпонентне і динамічне структурне поєднання науково-дослідної і методичної роботи і розвитку з урахуванням універсальності зв'язків та багатоплановості і багатогранності взаємозв'язків, поєднаних комплексною метою цілісного освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Освітні технології : навч-мет посібник ; О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. роб. О. М. Пехоти. Київ : АСК, 2002.
2. Слостенин В. А., И. Ф. Исаев, А. И. Мищенко, Е. Н. Шиянов. Педагогика : учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений. 4-е изд. Москва : Школьная Пресса, 2004. 512 с.

УДК 378:373.3+7.011

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СФОРМОВАНОСТІ МУЗИЧНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КНР ЗАСОБАМИ СУЗУКІ- МЕТОДУ

Сунь Цзінцю

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

У статті запропоновано автором інтерпретацію результатів сформованості музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу.

На констатувальному етапі педагогічного експерименту було з'ясовано кількісний та якісний аналіз рівнів сформованості музично-творчих здібностей у дітей дошкільного віку в КНР. Формувальний етап педагогічного експерименту проводився таким чином, що в практику було реалізовано Сузукі-метод на таких етапах: адаптаційно-мотиваційний, репродуктивно-інформаційний, творчо-діяльнісний.

Ключові слова: діти, дошкільний вік, музично-творчі здібності, КНР, формування, педагогічний експеримент, Сузукі-метод.

**ИНТЕРПРЕТАЦИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ СФОРМИРОВАННОСТИ
МУЗЫКАЛЬНО-ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО
ВОЗРАСТА В КНР СРЕДСТВАМИ СУЗУКИ-МЕТОДА**

Сунь Цзинцю

*Харьковский национальный педагогический университет
имени Г. С. Сковороды*

В статье предложено автором интерпретацию результатов сформированности музыкально-творческих способностей детей дошкольного возраста в КНР средствами Сузуки-метода. На констатирующем этапе педагогического эксперимента было выяснено количественный и качественный анализ уровней сформированности музыкально-творческих способностей у детей дошкольного возраста в КНР. Формирующий этап педагогического эксперимента проводился таким образом, что в практике было реализовано Сузуки-метод на таких этапах: адаптационно-мотивационный, репродуктивно-информационный, творчески деятельностный.

Ключевые слова: дети, дошкольный возраст, музыкально-творческие способности, КНР, формирование, педагогический эксперимент, Сузуки-метод.

**INTERPRETATION OF RESULTS OF MUSIC-CREATIVE
CHARACTERISTICS OF CHILDREN OF PRE-SCHOOL AGE
IN CHINA BY SUZUKI-METHOD**

Sun Jingqiu.

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

The author proposes an interpretation of the results of the formation of musical and creative abilities of preschool children in China by means of the Suzuki method. At the stage of the pedagogical experiment it was determined quantitative and qualitative analysis of the levels of formation of musical and creative abilities in children of preschool age in the People's Republic of China. For reliable data, methods, interviews, children's observation at musical classes, children's wounds, holidays, questionnaire surveys of music directors and parents were used. The author outlines the criteria, indicators and levels of formation of musical and creative abilities in preschool children in the People's Republic of China. On the basis of qualitative and quantitative analysis of the received diagnostic data, a methodology of the forming stage of the pedagogical experiment was developed. For its conduct, two groups of children (230 persons) were formed - experimental (EG), in which classes were conducted according to the experimental methodology and control (KG), which continued classes according to the traditional program. The introduction of the Suzuki method was aimed at the formation of musical and creative abilities of children, since Sh. Suzuki proved that human talent and abilities are not innate, but acquired because each person has the potential. The formative stage of the pedagogical experiment was carried out in such a way that the Suzuki method was implemented in practice at the following stages: adaptive-motivational, reproductive-informative, creative-activity. As a result of the pedagogical experiment, there was a progressive dynamics of changes in all levels of the formation of musical and creative abilities of preschool children in the People's Republic of China, using the Suzuki method. Prospects for further scientific research may be the introduction of the Suzuki method in the educational process of preschool institutions in Ukraine for the development of musical and creative abilities of children.

Key words: children, preschool age, musical-creative ability, China, formation, pedagogical experiment, Suzuki method.

Постановка проблеми. У документі ЮНЕСКО «Виховання в душі миру» зазначається, що домінуючою метою сучасної системи освіти є формування творчої особистості, розвиток таланту дитини та її здібностей. Визначений вектор освіти спрямований на інноваційні перетворення в освіті, дошкільній зокрема. В Японії та КНР з'явилися освітні програми та підручники, які побудовані на рекомендаціях Ш. Сузукі, метод роботи якого спрямовано на формування музично-творчих здібностей дітей.

Одним з напрямків вирішення існуючої проблеми стало формування в дітей дошкільного віку музично-творчих здібностей – фундаменту становлення творчої особистості, що визначає подальші її успіхи / неуспіхи в початкових класах. «Набуті в ранньому віці дитиною якості, знання, вміння і навички не лише створюють освітню платформу для навчання і виховання дитини, а також наділі сприяють розвитку її соціальної, інтелектуально та академічної обдарованості» (Ш. Сузукі).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В теорії і практиці дошкільної освіти в КНР накопичено значний досвід розвитку музично-творчих здібностей засобами Сузукі-методу (Ш. Сузукі), оскільки за переконанням вченого суть понять «талант» і «здатність» характеризуються мірою певного мислення дитини, діяти або відчувати себе в певному середовищі. Ці два слова використовуються не лише в галузі мистецтва, а й для опису особистісних характеристик особистості. Тому Ш. Сузукі переконаний, що всі діти є талановитими та мають бути щасливими.

Існують різні погляди вчених на процес формування музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами Сузукі-методу (О. Жерновникова [1; 2], Ма Юнцзе [7], Хуанг Даню [8], Чжоу Джун [6] та ін.). Проте проблема визначення сформованості музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу в наукових працях не розглядалася

У зв'язку з цим **метою статті** є подача інтерпретації результатів сформованості музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ш. Сузукі переконаний у тому, що свій талант та здібності дитина має не від природи, а формує їх саме в дошкільному віці. На думку вченого, дитину можна культивувати в людину, яка може перевершити себе. Якщо застосовувати Сузукі-метод для навчання дитини, то вона стане людиною з видатними здібностями. Результат, який отримав вчений, упроваджуючи свій метод, надав йому підстави стверджувати, що «талант не народжується» [5].

Ш. Сузукі стверджував, «що будь-яка здорова дитина може вийти за межі стандартів, тому що спосіб, у який кожна дитина росте, залежить від того, як він або вона приймає освіту». З цієї причини освіта, отримана дитиною, дуже важлива від народження до дитячого садка або початкової школи, і вона визначає майбутнє дитини.

Наше дослідження проводилося з 2016 по 2018 навчальні роки з дітьми в дошкільних закладах КНР (провінція Чжецзян). Предметом дослідження було процес формування музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу. На заключному етапі був проведений аналіз, узагальнення та конкретика отриманих результатів дослідження.

Проведений нами констатувальний етап педагогічного експерименту надав підстави стверджувати, що процес формування у дітей дошкільного віку музично-творчих здібностей вимагає створення певної системи змістовно-логічних і морально-виховних завдань і вправ, націлених на активізацію творчої діяльності, розвиток власних здібностей, на розвиток інтелектуальних знань, умінь, навичок, здатності активно спостерігати, зіставляти, виявляти і помічати закономірності, будувати найпростіші умовиводи, висновки, виробляти узагальнення, знаходити, підбирати яскраві тому підтвердження, використовуючи музичні інструменти. З цієї причини необхідно використовувати Сузукі-метод, спрямований на формування у них визначених здібностей. Оскільки Ш. Сузукі довів, що людський талант та здібності не

є вродженими, а набутими, тому що кожна людина має потенціал [5]. А вже в залежності від того, як розвивати та формувати їх, можна отримати певний результат [3].

В процесі організації та проведення формувального етапу педагогічного експерименту враховували специфіку і особливості розвитку дітей дошкільного віку, тому особливу увагу звертали на емоції в подачі інформації, тієї чуттєвої реакції, яку проявляють діти, в разі, якщо у них щось дуже виходить, знайдено правильне рішення, або, навпаки – дитина не спромоглася виконати поставлене завдання, і відчуває розчарування, занепокоєння, втрату надію на те, що іншим разом – все вийде.

Метою констатувального етапу педагогічного експерименту було з'ясування кількісного та якісного аналізу рівнів сформованості музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу. На даному етапі застосовувалися такі методи діагностики, як-от:

- бесіди;
- пряме та опосередковане спостереження за дітьми;
- опитування музичних керівників та батьків.

Проведений аналіз наукової літератури та власний досвід надав підстави виокремити такі критерії сформованості музично-творчих здібностей у дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу: *емоційно-мотиваційний, змістово-творчий, діяльнісно-рефлексійний*.

Відповідно до критеріїв було визначено показники, що дозволяють виявити властивості досліджуваного явища.

Емоційно-мотиваційний критерій характеризувався такими показниками: наявність емоційного відгуку дітей на музичні твори; характер відповідних образних уявлень, асоціацій; мотивація та інтерес до формування власних музично-творчих здібностей.

Змістово-творчий критерій було розкрито через такі показники: бажання фантазувати та творчо самовиражатися; наявність розпізнавальної та відтворюючої музичної пам'яті; наявність творчих проявів у різних видах музичної діяльності.

Діяльнісно-рефлексійний критерій характеризувався такими показниками: уміння відчувати музичний темп та паузи в процесі музикування; елементарна обізнаність у засобах музичної виразності, здатність до самооцінки та бажання зростати [4].

У результаті констатувального етапу педагогічного експерименту встановлено рівні сформованості музично-творчих здібностей у дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу: високий, середній, низький.

Після отримання даних на констатувальному етапі педагогічного експерименту, де було до високого рівня віднесено 8% респондентів, до середнього – 40%, а до низького – 52%, сформували дві групи дітей (по 230 осіб) – експериментальну (ЕГ), в якій заняття проходили за експериментальною методикою та контрольну (КГ), яка продовжувала заняття за традиційною програмою.

Формувальний етап педагогічного експерименту проводився таким чином, що в практику було реалізовано Сузукі-метод на таких етапах:

- *адаптаційно-мотиваційний*, який було спрямовано на підготовку дітей дошкільного віку до активної участі у різних видах музичної діяльності шляхом створення музично-творчого середовища, що сприяло накопиченню музичного досвіду, збагаченню тезаурусу, виникненню у них стійкої мотивації до музичної діяльності та інтересу. Перші уроки за Сузукі-методом не лише проходили в присутності батьків, а й за їх безпосередньої участі. За рекомендаціями Ш. Сузукі, всім батькам необхідно зробити музику складовою частиною навколишнього середовища дитини з моменту народження (або навіть раніше). Коли навколишнє середовище дитини включає в себе гарну музику і звуки рідної мови, дитина буде розвивати в собі паралельно здібності говорити рідною мовою, грати на музичному інструменті. Діти вчаться з величезним ентузіазмом, коли вони відчувають щире підтримку батьків та

їхню любов. Роль батька полягає, насамперед, у тому, щоб ходити з малюком на всі музичні заняття, робити записи, займатися з дитиною вдома. По суті, мама або тато стають домашніми вчителями й «ідейними натхненниками» свого юного таланту;

- *репродуктивно-інформаційний*, який було підпорядковано активізації творче мислення дітей дошкільного віку, оволодінню дітьми певним комплексом інформації, музично-теоретичними елементарними знаннями, вміннями й навичками в музично-фольклорному аспекті та формування здатності до їх використання у музично-ігровій діяльності. Слід зазначити, що даний етап базувався на принципі «тільки успіх», який означає тільки позитивну оцінку виконаного дитиною завдання. Музичні керівники заздалегідь передбачали рівень складності, який дитина подолає напевно. Нами проводилися не лише індивідуальні, але і групові уроки. В цьому випадку найменші «студенти» ставали попереду старших і всі разом починали виконувати прості вправи, які під силу малюкам;

- *творчо-діяльнісний*, який було спрямовано на закріплення набутих знань, умінь, навичок, активізацію творчих проявів дітей у всіх видах музичної діяльності та стимуляцію їх самовираження. Як позитивне, слід зазначити, що на даному етапі діти дошкільного віку стали підтримувати один одного, допомагати.

У результаті проведення педагогічного експерименту відбулася прогресивна динаміка змін у всіх рівнях сформованості музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР, використовуючи Сузукі-метод (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Рівні сформованості музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу (%)

Групи	ЕГ (230 осіб)		КГ (230 осіб)	
	На початок експерименту	На кінець експерименту	Констатувальний зріз	Контрольний зріз
Високий	8	35	8	18
Середній	40	64	40	59
Низький	52	1	52	23

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, інтерпретації результатів сформованості музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР засобами Сузукі-методу в експериментальній та контрольній групах дозволяє прослідкувати істотне збільшення кількості дітей з високим рівнем сформованості музично-творчих здібностей та суттєве зменшення кількості дошкільників, що належали до низького рівня. Зокрема, на початку експерименту в КГ низький рівень сформованості музично-творчих здібностей дошкільників становив 52%, середній – 40%, високий – 8%, а в ЕГ відповідно 52%, 40%, 8%. Наприкінці експерименту відсоткове співвідношення у рівнях сформованості музично-творчих здібностей учасників експерименту суттєво змінилось. Так, у КГ з низьким рівнем було зафіксовано 23% дошкільників, з середнім – 59%, з високим – 18%, тоді як в ЕГ кількість дітей дошкільного віку з низьким рівнем сформованості музично-творчих здібностей знизилась до 1%, з середнім – збільшилась до 64%, а високий рівень склав 35%. Отже, результати формувального етапу педагогічного експерименту дали змогу констатувати суттєві позитивні зміни в рівнях сформованості музично-творчих здібностей дошкільників в ЕГ, що є прямим доказом ефективності розробленої методики формування музично-творчих здібностей дітей дошкільного віку в КНР. Перспективами подальших наукових пошуків може бути впровадження Сузукі-методу в освітній процес дошкільних закладів в Україні для розвитку музично-творчих здібностей дітей.

Список використаних джерел:

1. Жерновникова О. А., Сунь Цзінцю. Досвід упровадження методу «Сузукі» у дошкільних навчально-виховних закладах Китаю. *Суспільні дослідження у 21 сторіччі* : матер. VIII міжнар. наук.-практ. конф. (25 березня 2017 р., м. Краматорськ). Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С. 81-82.

2. Жерновникова О. А., Сунь Цзінцю. Принципи методу Сузукі. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і*

практика : матер. II міжнар. наук.-практ. конф. (11 квітня 2017 р.). Х. : «Стиль-Издат», 2017. С. 281-283.

3. Исмаилова Э. К. Формирование у младших школьников способности к интеллектуальному творчеству средствами познавательной деятельности: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Махачкала, 2017. 181 с.

4. Садовенко С. М. Методика формування музичних здібностей у дітей дошкільного віку (на матеріалі українського фольклору): автореф. ... канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2007. 20 с.

5. Suzuki Sh. Ability development from age zero. Ability development associates. 1981. 95 p.

6. 周骏. 管窥铃木教学法对我国儿童音乐教育的若干启示[J]. *黄河之声*. 2014. 05. 65. (Чжоу Джун. Вплив Сузукі-методу на розвиток дитячої музичної освіти в Китаї. *Звук Жовтої річки*. 2014. Вип. 5. С. 65).

7. 马云杰. «才能并非天生» –浅谈铃木的教育理念[J]. *剧之家*. 2015. 8. 212. (Ма Юнцзе. «Культура не народжується» – Про освітню концепцію Сузукі. *Театральний дім*, 2015. Вип. 08. 212 с.

8. 黄丹宇. 对铃木音乐教学法的思考[J]. *音乐时空*, 2011. 7. 37-38. (Хуанг Даню. Мислення про метод викладання музики Сузукі. *Музичний час і простір*. 2011. Вип. 7. С. 37-38.